

ESSENBURGPARK: WAAR PARTICIPATIE, NATUUR EN KLIMAATADAPTATIE SAMENKOMEN

De grote waterberging die gerealiseerd wordt in het Essenburgpark is een belangrijke stap op weg naar meer klimaatbestendigheid in de directe omgeving en in Rotterdam als geheel. Een kans die ontstond dankzij een bewonersinitiatief.

In de afgelopen tien jaar zijn er diverse plannen geweest om dit laaggelegen stuk polder her in te richten, met bijvoorbeeld woningen. Deze plannen stuiten op weerstand van de omwonenden, die zich verzetten tegen de verharding van dit stuk groen in het druk bebouwde centrum van Rotterdam. In 2015 hebben drie groene buurtinitiatieven, Pluktuin, Spoortuin en Ieder Tuin, elkaar gevonden in de visie om van het gebied een openbaar toegankelijk park te maken.

Groen en blauw

De initiatiefnemers hebben vanaf het begin twee belangrijke argumenten gebruikt om het stadsbestuur te overtuigen. Enerzijds vormt het gebied langs het spoor een *missing link* in de zogeheten Groene Connectie, een 8 kilometer lang groen lint rondom Delfshaven, waar buurtbewoners sociale en gezonde activiteiten ontplooiën. Anderzijds biedt het park door zijn lage ligging de kans om hier goedkope en natuur-inclusieve waterretentie te realiseren. Zo raakte ook het Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard betrokken.

Het hoogheemraadschap en de gemeente werken al tien jaar aan de stedelijke wateropgave voor de kern Rotterdam. In het druk bebouwde stedelijke gebied is weinig ruimte beschikbaar voor waterberging, terwijl de hoeveelheid te bergen water door de klimaatverandering zeker in het westen van Nederland snel toe neemt. Er blijft in Rotterdam ondanks alle initiatieven en innovatieve oplossingen die de afgelopen jaren al zijn ontwikkeld een grote opgave liggen.

Een waterberging in het Essenburgpark biedt uitkomst. Doordat verschillende ruimtelijke vragen in één gebied samenkomen, wordt de uitvoering voor alle partijen aantrekkelijk én

financieel haalbaar door het delen van de kosten.

Al voor de formele verkoop door Prorail van de grond aan de gemeente zijn de betrokken partijen begonnen met het opstellen van het inrichtingsplan onder leiding van de omwonenden.

Watergebiedsplan

Het watergebiedsplan is opgesteld op basis van de inrichtingsschetsen van landschapsarchitect en bewoner Catherine Visser en vormt input voor het definitieve inrichtingsplan. De projectgroep bestond uit de gemeente, het hoogheemraadschap en de omwonenden. De inpassing van de waterberging en de waterkwaliteit zijn ingevuld door een maatregelenpakket op basis van een integrale analyse. De belangrijkste criteria voor de inrichting waren:

- het behouden van de historie en de natuurlijke uitstraling;
- het minimaliseren van onderhoud en inrichtingsmaatregelen;
- het realiseren van 5.000 m³ waterberging;
- en een goede ecologische en (milieu)hygiënische waterkwaliteit.

Waterkwaliteit

De bedoeling is dat het watersysteem van het Essenburgpark bij hevige neerslag gevoed wordt met water uit de Essenburgsingel. Maar het water in die singel bestaat, zeker bij hevige neerslag, voor een groot deel uit overstortwater vanuit het rioolstelsel. De kwaliteit van het water in de Essenburgsingel is daarom niet altijd op orde.

In het gebied is juist een goede waterkwaliteit gewenst. Er is immers dankzij de natuurlijke oevers en dynamische inrichting veel contact met het water mogelijk. Ook willen de betrokken partijen in het gebied de bestaande natuurwaarden behouden en versterken. De invulling van een gezond, helder en aantrekkelijk watersysteem is uitgewerkt en beoordeeld met behulp van de ecologische sleutelfactoren-methodiek (ESF-methodiek).

Het hoogheemraadschap heeft gebruik gemaakt van het SOBEK-model, waarmee waterkwantiteitsberekeningen gesimuleerd kunnen worden. Dit model, de gehanteerde criteria en de ESF-methodiek bieden in deze complexe casus, waar niet alleen waterberging, maar ook gebruikswaarde, waterkwaliteit en behoud van landschappelijke elementen en erfgoed aan de orde zijn, een goed instru-

mentarium. Op basis van dit model zijn de waterstanden bepaald, voor het huidige klimaat en voor een scenario met grotere neerslaghoeveelheden door klimaatsverandering. De meest kansrijke maatregel, zowel qua effecten als qua kosten en realiseerbaarheid, bleek het plaatsen van een stuw met een hogere kruinhoogte dan eerder aangenomen. De waterberging in het gebied is immers alleen bij extreme neerslag nodig. In de berekeningen is rekening gehouden met het effect van afkoppelen van woningen in de omgeving tussen nu en 2070 en is gekeken naar doorspoeling van het park na een overstort. Het afkoppelen heeft uiteraard een positief effect. Dat bleek niet te gelden voor doorspoelen, maar doorspoelen kan wel voor calamiteitenbeheersing worden ingezet na een extreme gebeurtenis. In de tweede helft van 2018 is begonnen met de inrichting. Via www.facebook.com/essenburgpark is de voortgang te volgen. Met het oog op kennisoverdracht naar bewoners zou het goed zijn een simpel model en uitleg van het systeem te maken, zodat alle betrokkenen zich bewust zijn van de werking, de risico's en de kansen van het aan te leggen watersysteem.

Marit Meier (*Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard*)

Marieke Fennema (*MFWater*)

Remmert Koch (*gemeente Rotterdam*)

Catherine Visser (*DaF Architecten/bewonersinitiatief*)

Een uitgebreide versie van dit artikel is te vinden op H₂O-Online. Het is te lezen door gebruik te maken van de QR-code of te kijken op www.h2owaternetwerk.nl (onder H₂O-vakartikelen).

SAMENVATTING

Een bewonersinitiatief in Rotterdam werkt samen met gemeente en hoogheemraadschap aan Essenburgpark. Het wordt een natuurlijk park met een grote waterberging, waarmee het bijdraagt aan de vergroening en klimaatbestendigheid van de stad. De uitvoering is haalbaar dankzij het samenkomen van verschillende ruimtelijke vragen in één gebied.